वर्जमानः, वर्जयमानः, विवर्जिषमाणः, वरीवृज्यमानः ;
वर्जिष्यमाणः, वर्जयिष्यमाणः, विवर्जिषिष्यमाणः, वरीवृजिष्यमाणः ;
वृक्-वृग्-वृजौ-वृजः ; — — —
[1]वृक्तम्-क्तः-क्तवान्, वर्जितम्-तः, विवर्जिषितः, वरीवृजितः-तवान् ;
वर्जः, वर्जः, प्रवर्जी, विवर्जिषुः, वरीवृजः ;
इत्यादीनि रूपाणि सर्वाण्यपि भौवादिक**गर्जति**वत् (422) ज्ञेयानि।
[2]वृज्यः, [3]वृजयः, वृजिकः, [4]वर्गः, वर्ग्यः, कवर्गीयः, वासुदेववर्ग्यः-वासुदेववर्गीणः, वासुदेववर्गीयः, [5]एकवर्जम्, [6]वृजिनम्, [7]वृजनम् इमानि रूपाणि अस्य धातोः विशेषेण भवन्तीति ज्ञेयम्।

(1624) "**वृजी वर्जने**" (VII-रुधादिः-1461. सक. सेट्. पर.)

'—त्यागे वृतौ च' इति **वोपदेवः**। '—त्यागे' इति **काशकृत्स्नो**ऽपि। '**वृणक्ति वर्जने** वृङ्क्ते यौ वर्जयति वर्जति।' (श्लो. 59) इति **देवः**। '—**वरणे**' इति **धनपालशाकटायनौ**। 'वृजी —' इति पठित्वा '**वृची वरणे** इति **दौर्गाः**—वर्कः (अदादौ वृक्ते)' इति **क्षीरतरङ्गिण्यां** दृश्यते। '**वृचि** वरणे इति **दुर्गादयः** पठन्ति' इति **मा.धा. वृत्तिः**। **काशकृत्स्न**धातुपाठे '**वृची** हिंसायाम्' इति स्वतन्त्रो धातुः दृश्यते। तत्र रुधादौ इतः पूर्वं 'वृजी वर्जने' इति च पठितम्। **धातुकाव्यव्याख्याने** (3. 3) 'वृची वरणे इति **केचित्**' इत्युक्तम्।

---

1. निष्ठायाम्, 'श्वीदितो निष्ठायाम्' (7-2-14) इति अनिट्त्वम्, ततश्च 'चोः कुः' (8-2-30) इति कुत्वे रूपमेवम्।
2. 'ऋदुपधाच्च—' (3-1-110) इति क्यप्प्रत्यये रूपमेवम्।
3. 'इक् कृष्यादिभ्यः' (वा. 3-3-108) इति इक्। **वृजयो** जनपदाः।
4. घञि 'चजोः कु—' (7-3-52) इति कुत्वम्।
5. 'द्वितीयायाञ्च' (3-4-53) इति द्वितीयान्त उपपदे परीप्सायां गम्यमानायां णमुल्प्रत्यये रूपमेवम्। परीप्सा=त्वरा। अत्र निदानं तु 'अनुदात्तं पदमेकवर्जम्' (6-1-158) इति निर्देश एव। परीप्सायामिति नानुवर्ततेऽत्र, इति **हरदत्तः**।
6. '**वृजेः** किच्च' (द. उ. 5-53) इति इनच्प्रत्ययः, किच्च भवति। **वृजिनम्**=पापम्। कित्त्वान्न गुणः।
7. 'कृपृवृजि—' (द. उ. 5-26) इति छन्दसि विषये क्युप्रत्यये अनादेशे च रूपमेवम्। **वृजनम्**=निवारणम्, अन्तरिक्षं च।